

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621
5 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Per pastarąjį ketvirtį amžiaus Lietuvos demografinė raida labai pasikeitė. Gyventojų skaičius sparčiai mažėja. Nors emigracijos mastai per pastaruosius kelerius metus sumažėjo, tačiau Lietuva yra tarp sparčiausiai ne tik Europoje, bet ir pasaulyje demografiškai nykstančių šalių. Gimstamumas ir ilgesnė tikėtina gyvenimo trukmė keičia Lietuvos gyventojų amžiaus piramidę: sparčiai mažėja vaikų, jaunimo ir vidutinio amžiaus gyventojų dalys.

Jungtinių Tautų reguliariai skelbiamos demografinės prognozės, įvertinančios, kaip keisis Žemės gyventojų skaičius per kelis artimesnius ir tolimesnius dešimtmečius, „Financial Times“ (FT) išrikiavo 20 šalių, kuriose žmonių iki 2050 metų, vertinant procentais, labiausiai sumažės. Lietuva šiame sąraše užima antrąją vietą (<https://www.vz.lt/laisvalaikis/akiraciai/2020/02/04/liudnos-prognozes-lietuvai-trauksis-labiausiai#ixzz6fYMJMQUI>).

Lietuvos gyventojų skaičius per 2010–2019 m. sumažėjo 347,8 tūkst. – daugiau nei dešimtadaliu.

Mažėja darbingo amžiaus žmonių dalis Lietuvoje, o santykinis pensinio amžiaus žmonių skaičius – didėja. Artimiausiais dešimtmečiais vyresniojo amžiaus žmonių dalis, palyginti su visu gyventojų skaičiumi, labai padidės dėka išaugusio sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės, dėl plečiamo slaugos paslaugų spektro ir kt. Dėl to padidės našta darbingo amžiaus žmonėms, nes jie turės padengti socialines išlaidas, kad senėjanti visuomenė galėtų naudotis įvairiomis paslaugomis.

Labiausiai mažėjo ne tik darbingo amžiaus žmonių, bet ir 0–15 m. amžiaus gyventojų. Gimstamumas 2019 metais šalyje – 27,4 tūkst. kūdikių (iš jų Lietuvoje gimė 24,1 tūkst. (88,1 proc.), užsienio šalyse – 3,3 tūkst.). Prieš 20 metų gimusių vaikų skaičius siekė 34100.

Vaikų iki 15 metų skaičius per pastaruosius ketverius metus nemažėjo tik aštuoniose savivaldybėse iš šešiasdešimties, o jų gausėjo tik dviejuose didžiuosiuose miestuose – Vilniuje ir Klaipėdoje.

Šalyje 2010 metais buvo 1321 bendrojo ugdymo mokykla, šais metais jų kur kas mažiau, tesiekia 1089. Šiose mokyklose prieš dešimtmetį mokėsi 415 tūkst. mokinių, šiomet jų mokosi 324 tūkst.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Lietuvos Respublikos Seimo narys Antanas Guoga.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 5 straipsnio 1 dalyje kiekvienam gimusiam vaikui skiriama 11 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka vaikui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siekiant paskatinti gimstamumą Lietuvoje siūloma įstatymo projektu skirti kiekvienam gimusiam vaikui 250 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinę išmoką vaikui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymo projektui antikorupcinis vertinimas nėra atliekamas.
Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Lietuvos demografinės situacijos gerinimas, gimstamumo didinimas šalyje teigiamai įtakos verslo plėtrą.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymo projektą, kitų galiojančių įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymų projektuose naujų sąvokų nepateikiama.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės normoms.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo projektui įgyvendinti prireiks papildomų lėšų, kurias siūloma numatyti Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme, didinant pajamas iš mokesčių surinkimo.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant Įstatymo projektą, nebuvo gauta specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai

Antanas Guoga
Viktoras Fiodorovas
Vaida Giraitytė
Mindaugas Puidokas
Vigilijus Jukna
Andrius Mazuronis